

Zdrúženje mestnih občin Slovenije
Association of Urban Municipalities of Slovenia

T
+386 5 6646 231
E
zmos@koper.si
W
www.zmos.si

Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj
Direktorat za regionalni razvoj
Delovna skupina za pripravo predloga sprememb Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja
gp.mkrr@gov.si

Številka: 024-1/2023-4
Datum: 13. 7. 2023

ZADEVA: Uvodna stališča ZMOS v zvezi s pripravo sprememb Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja

Spoštovani,

v nadaljevanju vas želimo seznaniti z nekaterimi uvodnimi stališči Zdrúženja mestnih občin Slovenije (ZMOS) v zvezi s pripravo sprememb ZSRR-2.

1. Regionalni razvoj in vloga RRA

ZMOS v izhodišče postavlja vprašanje skupnega razumevanja regionalnega razvoja. Po mnenju mestnih občin je ta termin oziroma področje široko in obsega skupek aktivnosti, ki krepijo teritorialno in socialno kohezijo ter prispevajo k skladnemu razvoju vseh območij.

Trenutno se v praksi izvajanje regionalnega razvoja prepogosto enači z izvajanjem dogovorov za razvoj regij (DRR). Delo tako kohezijskih regij kot razvojnih regij oziroma RRA-jev je v preveliki meri osredotočeno zgolj na izvajanje DRR. Slednje je razumljivo z vidika, da je to edini finančno podkrepjeni del izvajanja regionalnega razvoja, poglobitvega pomena pa je ravno razumevanje, da **je DRR zgolj del regionalnega razvoja.** Čeprav gre za pomemben mehanizem, bo sam po sebi vedno nezadosten za doseganje skladnega regionalnega razvoja (karikirano – ta namreč ne bo dosežen le z urejanjem kolesarske infrastrukture in kanalizacijskega omrežja).

Pri izvajanju ZSRR-2 se tako kot pomanjkljivost izkaže osredotočenost na DRR, zaradi česar ni bilo nikoli vzpostavljeno pravo večnivojsko sodelovanje z drugimi deležniki regionalnega razvoja – npr. predstavniki gospodarstva, raziskovalnih institucij, civilne družbe, državnih institucij, ki vplivajo na regionalni razvoj itd. Menimo, da mora prenova ZSRR-2 nasloviti ta vidik in **zagotoviti celovito pristopanje k regionalnemu razvoju.**

Vloga RRA-jev je na tem področju izrednega pomena. Premisliti je treba možne spremembe njihovega delovanja, ki bi prispevale k bolj celovitemu naslavljanju regionalnega razvoja. **RRA-je je treba opolnomočiti na način, da bodo lahko v večji meri izvajale splošne razvojne naloge. Naloge RRA so v zakonu že določene, predlagamo pa, da se jih bolj natančno razdela in uredi nadzor nad njihovo izvedbo.**

Zdrúženje mestnih občin Slovenije
Association of Urban Municipalities of Slovenia

T
+386 5 6646 231
E
zmos@koper.si
W
www.zmos.si

Pri tem je treba okrepiti tudi vlogo RRA-jev pri pripravi RRP-jev. RRA-ji trenutno zagotavljajo cenjeno administrativno podporo, za izboljšanje stanja pa bi bilo potrebno zagotavljanje tudi strokovne podpore in kakovosti RRP-ja na način, da ta dokument ne bo namenjen zgolj izvajanju DRR s seznamom (bolj ali manj izvedljivih) projektov, temveč da bo RRP predstavljal družbeni konsenz posamezne regije o razvojni smeri. Gre tudi za vidike povezovanja deležnikov v regiji in usklajevanja interesov in ciljev, za aktivnosti sprotnega obveščanja o razvojnih dogodkih, virih financiranja, zakonskih spremembah itd. Navkljub predlaganim spremembam zakonodaje ni razviden napredek v smeri kvalitetne izvedbe in celovite podpore pri izvajanju regijskih razvojnih programov. RRA-ji skladno z razvojnimi nalogami morajo nuditi podporo vsem deležnikom v regiji in ne le nekaterim lokalnim skupnostim, ki so neposredno vključene v mehanizem DRR.

Ena izmed ključnih splošnih razvojnih nalog, ki v praksi večinoma ni zaživela, je izvajanje regijskih projektov. ZSRR-2 že v trenutni obliki daje podlago, da bi RRA izvajale regijske projekte, kar pa je večinoma nemogoče zaradi pomanjkanja politične teže in organizacijske oblike RRA. Novela ZSRR-2 bi morala tako preučiti rešitve, ki bi **RRA-je usmerila v prioriteto izvajanje regijskih projektov**, s čimer bi se v veliki meri razbremenilo občine, hkrati pa omogočilo izvajanje bolj celovitih regijskih projektov (posledično bi lahko zmanjšali obseg projektov ozkega, lokalnega značaja, ki ne prispevajo bistveno k regionalnemu razvoju). V prejšnji perspektivi se je povezovanje različnih teritorialnih mehanizmov v praksi izkazalo kot neizvedljivo, kar je privedlo do večjega števila prijavljenih operacij z nižjo stopnjo upravičenosti izdatkov in večjo administrativno obremenjenostjo vseh udeležencev.

Predlagamo, da strokovnjaki na MKRR preučijo možne spremembe (financiranja, pravne oblike, definicije splošnih razvojnih nalog in drugo) za opolnomočenje RRA-jev. V okviru tega **predlagamo izvedbo ankete vseh 212 občin**, pa tudi drugih deležnikov regionalnega razvoja, v kateri bi podali videnja oziroma pričakovanja glede vloge RRA-jev. Za pripravo tovrstne ankete vam ponujamo pomoč strokovne službe in strokovnih odborov, ki delujejo v okviru ZMOS.

Predlagamo tudi razmislek o območnih razvojnih partnerstvih v smislu delovanja v okviru RRA-jev, nadzora izvajanja nalog, financiranja. Sistem agencij oz. partnerstev postaja prevelik in neobvladljiv zato je smiselno, da samo ena RRA v regiji opravlja vse naloge regionalnega razvoja.

Nazadnje menimo, da je treba nasloviti tudi določbe, ki se nanašajo na pogoj večinskega javnega vpliva v RRA (3. odstavek 20. čl. ZSRR-2). Predlagamo, da se določbe zaostrijo na način, da se kot pogoj določi najmanj 75 % javni vpliv v pravni osebi. Slednje bi prispevalo k boljšemu delovanju RRA-jev in izvajanju njihovih nalog.

2. Urbani razvoj in vloga mestnih občin

ZMOS izpostavlja tudi vlogo mestnih občin in njihov poseben ustavni položaj (141. čl. Ustave, 2. odstavek: *Mestna občina opravlja kot svoje tudi z zakonom določene naloge iz državne pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mest*). Ministrstvo in ostale člane delovne skupine želimo seznaniti z mnenjem Ustavnega sodišča, ki je v odločbi št. U-I-98/95 navedlo:

Mestne občine imajo po Ustavi torej drugačen položaj kot ostale občine. Naloge iz drugega odstavka 141. člena Ustave so izvirne, ne pa prenesene naloge (občina jih opravlja "kot

Združenje mestnih občin Slovenije
Association of Urban Municipalities of Slovenia

T
+386 5 6646 231
E
zmos@koper.si
W
www.zmos.si

svoje"). Obseg nalog, ki so pomembne za razvoj mest, ni odvisen od proste presoje zakonodajalca, čeprav je njihov obseg potrebno določiti z zakonom. **Ustava zavezuje zakonodajalca, da z zakonom uresniči določbo o posebnih izvirnih pristojnostih mestnih občin.**

Tako je treba v okviru prenove zakonodaje na področju regionalnega razvoja nedvomno **upoštevati ustavni red in odločbo Ustavnega sodišča ter premisliti vlogo mestnih občin**, predvsem z vidika urbanega razvoja (razvoja mest) in povezave le tega na širši regionalni razvoj. Glede na pomembnost področja urbanega razvoja v evropskih politikah bi bilo smotno oblikovati posebno poglavje, ki bi določalo:

- zavezo države k podpori urbanega razvoja (kot to že zahtevajo politike EU,¹ žal pa v veliko manjši meri politike Republike Slovenije), vključno z navedbo mehanizma za spodbujanje trajnostnega urbanega razvoja mestnih občin, ki temelji na trajnostnih urbanih strategijah,
- usklajenost trajnostnega urbanega razvoja in skladnega regionalnega razvoja (nikakor pa ne nadrejenosti enega nad drugim), pri čemer regija upošteva potrebe in razvojne cilje mestnih občin, mestne občine pa potrebe in razvojne cilje širše (razvojne) regije,
- upoštevanje Strategije prostorskega razvoja Slovenije 2050² in policentričnega razvoja, tudi s krepitvijo večjih mest, koncentriranjem nekaterih dejavnosti in storitev v večjih mestih s ciljem zagotavljanja storitev splošnega pomena vsem prebivalcem regije v razumnih časovnih okvirih,
- druge vidike, ki bi jih strokovnjaki na MKRR uskladili z mestnimi občinami.

Po prejemu prvega osnutka novele zakona bo ZMOS podal še podrobnejše pripombe na zapis posameznih členov. V kolikor bi se izkazalo kot potrebno, ZMOS podpira tudi možnost priprave novega zakona (ZSRR-3), in sicer iz razloga, da se razprava o prenovi izvajanja skladnega regionalnega razvoja ne omejuje z obsegom členov, ki se lahko spreminjajo.

Peter Dermol
Predsednik

¹ Nova Leipziška listina, Urbana agenda EU, kohezijske uredbe itd.

² SPRS 2050 med drugim določa: »Javne politike s področja zagotavljanja storitev splošnega pomena pri opredeljevanju ali prilagajanju mrež javnih storitev splošnega pomena (na primer na področju zdravstva, izobraževanja, uprave, socialnega varstva) upoštevajo opredeljeni policentrični urbani sistem« in pa »Z razvojem širših mestnih območij se krepí vloga središč oziroma oblikovanih somestij in njihovih funkcionalnih območij /.../ in zagotavlja dostop do storitev splošnega pomena vsem prebivalcem države v razumnih časovnih okvirih (časovna dostopnost pod 45 minut) ...«